

**ПРАВОВА ПРИРОДА  
МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА  
ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

Доцільно було б почати з того, що події ХХ століття, що сталися на міжнародній арені (зокрема, світові війни, міжнародні кримінальні трибунали, схвалення Римського статуту Міжнародного кримінального суду) доволі активно вплинули на розвиток міжнародного права, зокрема, міжнародного кримінального права, яке на даний момент являється найменш дослідженою галуззю міжнародного права.

Так, на думку В.Е. Грабара, міжнародне кримінальне право являється сукупністю принципів та норм, які у своїй сукупності спрямовані на боротьбу зі злочинами, що посягають на добробут міжнародної спільноти, або ж її членів. Науковець також зазначає про те, що норми міжнародного кримінального права в свою чергу поділені на норми матеріальні та процесуальні [3, с. 456].

Проте, якщо на початку свого виникнення, норми міжнародного кримінального права були спрямовані на боротьбу зі злочинами на морі, зокрема піратством, то у ХХ столітті цей перелік почав активно розширюватися, а тому, до нього було включено работоргівлю, геноцид, екоцид, апартеїд, масові порушення прав людини та інше. Особливо вплинула на міжнародне кримінальне право Друга світова війна та події, що відбулись після її закінчення. Так, були сформульовані та прийняті принципи Нюрнберзького трибуналу, які змінили погляд на міжнародне кримінальне право та спричинили появу нових видів злочинів – злочинів проти миру та безпеки людства.

У науковій літературі існує декілька підходів до визначення кримінального права. Так, одні науковці стверджують про те, що міжнародне кримінальне право є самостійною галуззю міжнародного права в цілому. Інші ж стверджують про те, що міжнародне кримінальне право є частиною міжнародного публічного права. Існує також думка про те, що дана категорія є частиною кримінального права. Варто також зазначити те, що деякі науковці стверджують, що міжнародне кримінальне право є самостійною, комплексною галуззю права тощо [4].

Так, І.І. Карпець відзначав, що міжнародне кримінальне право є самостійною галуззю права, що представляє систему правових норм, які утворилися в результаті співробітництва між державами, а мета якого спрямована на захист людей та

народів від злочинів проти миру та безпеки людства та таких, які знаходять своє зовнішнє вираження в доволі широкому переліку міжнародних актів.

Хотілося б також розглянути думку Л.Н. Галенської, яка говорила про те, що міжнародне кримінальне право не виступає галуззю міжнародного права, а виступає виключно галуззю науки міжнародного права [2].

І.П. Бліщенко та І.В. Фісенко відзначають, що міжнародне кримінальне право є сукупністю принципів та міжнародно-правових норм, що спрямовані на врегулювання відносин пов'язаних із співпрацею держав в сфері протидії міжнародних злочинів [6, с. 8]. Погоджуючись із цією думкою, В.П. Панов доповнює, що такі принципи і норми регулюють виключно ті відносини, що прямо передбачені міжнародними договорами [1, с. 15].

Доцільно було б розглянути думку І.І. Лукашука та А.В. Наумова, які визначають міжнародне кримінальне право як галузь міжнародного публічного права, що складається із норм та принципів, які в своїй сукупності регулюють міжнародну співпрацю держав та міжнародних організацій в сфері боротьби із міжнародною злочинністю [5, с. 9].

В той же час, Н.І. Костенко зазначає, що міжнародне кримінальне право доволі активно прогресує, відтак, його можна розглядати як самостійну галузь міжнародного публічного права, що утворює загальновизнану систему принципів та норм міжнародного права, які у своїй сукупності спрямовані на попередження вчинення міжнародних кримінальних злочинів, та притягнення осіб, які вчинили такі злочини, зокрема, проведення досудового розслідування таких кримінальних злочинів та їх судовий розгляд, тощо. Н.І. Костенко поділяє міжнародне кримінальне право на декілька підгалузей, а саме: кримінальне право, кримінальне процесуальне право та кримінально-виконавче право [4].

Також, слід розглянути думку С.А. Лобанової, яка стверджує про те, що міжнародне кримінальне право – це специфічна галузь міжнародного права, система принципів та норм, яка регулює відносини в сфері міжнародно-правової відповідальності осіб, що вчинили правопорушення, зокрема, визначає форми притягнення до такої відповідальності та її види [4].

На основі вищевикладеного дослідження, можна стверджувати про те, що міжнародне кримінальне право виступає самостійною та комплексною галуззю міжнародного публічного права, до об'єднує в собі загальновизнані принципи та норми, що чітко визначені в міжнародних актах, та яке спрямовано на протидію міжнародній злочинності, зокрема, притягнення таких осіб до кримінальної відповідальності. При цьому, предметом міжнародного кримінального права може виступати не

тільки міжнародний злочин, але й злочин міжнародного характеру, що не є тотожними поняттями. Проте, міжнародне кримінальне право та національне кримінальне право є невіддільними складовими, а тому, вони завжди перетинаються, взаємо-впливають один на одного та взаємодіють один із одним.

Власне розвиток міжнародного кримінального права відбувається у зв'язку із розвитку злочинності, зокрема, при появі нових форм та методів вчинення злочинів, які в свою чергу спрямовані проти міжнародного правопорядку, а тому, через активну співпрацю держав у цій сфері розвивається нормативна основа даної галузі права, тощо.

### ***Список використаних джерел***

1. Блищенко І. П., Фисенко І. В. Международный уголовный суд. М. : Закон и право, ЮНИТИ, 1998. 239 с.
2. Галенская Л.Н. О понятии международного уголовного права. *Советский ежегодник международного права*. М. : 1969. С. 247–248.
3. Грабарь В. Э. Материалы к истории международного права в России (1647–1917). М. : Изд-во Акад. наук СССР, 1958. 491 с.
4. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатівський та ін.] ; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019.
5. Панов В. П. Международное уголовное право : учеб. пособие. М. : ИНФРА-М, 1997. 320 с.
6. Лукашук І. І., Наумов А. В. Международное уголовное право. М. : Спарк, 1999. 287 с.

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Белогубова О. О.*

### **МАШИНА МАРІЯ РОМАНІВНА, СУЛЬЖИК ВІКТОРІЯ ВАЛЕРІЙВНА**

Національний університет «Одеська юридична академія»

### **ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ «СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ» НА ОСНОВІ ЗВІТІВ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ**

17 квітня 2014 року Верховна Рада України подала заяву відповідно до пункту 12 статті 3 Римського статуту, визнаючи юрисдикцію Міжнародного Кримінального Суду щодо підозрюваних злочинів, скоєних на території України з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року, тому, 25 квітня 2014 р. був розпочатий розгляд попередньої ситуації.